

Társadalomkritika a hatvanas-, hetvenes években bemutatott kortárs magyar drámákban

Az „új” magyar dráma

Az 1960-70-es évek a magyar dráma egyik kiemelkedő, meghatározó időszak, az ekkor született alkotások hangvételükkel, stílusukkal, témáikkal új korszakot teremtettek, amely egybeesett néhány fővárosi és vidéki színház fénykorával. A szerzők és a színházak kapcsolata szorosabbá vált, a drámák jelentős része megrendelésre született. A dramaturgok igyekeztek minél több író megnyerni a színpad számára; a drámai feszültséggel teli, kitűnő prózában már benne látták egy remek darab lehetőségét. Az íróknak, színházaknak komolyan meg kellett küzdeniük a politikai rendszer erős kontrolljával, a kor társadalmi, politikai kritikáját a „sorok közé” kellett rejteni. A pártcenzúra, az Aczél-i három „t” még a nyolcvanas években is létezett. Kutatásaimban arra törekszem, hogy számba vegyem, milyen kritikus hangvételű drámák és előadások születtek, és miként találhattak utat a közönséghez.

A darabok egy részének már a publikálását letiltották, előfordult, hogy bár engedélyezték a színpadi bemutatót, a próbák során érkezett a tiltás. Kérdés, hogy az ilyen sorsra jutott drámákat miért tartotta veszélyesnek a kultúrpolitika, majd miként kerülhettek mégis színpadra a kifogásolt darabok. Örkény István *Pisti a Vérzivatarban* című keserűen satirikus művének közlését menet közben állították le, a nyomdából kellett visszahívni az Új Írás folyóiratot. Tíz évig nem engedték színpadra a darabot, viszont mire 1979-ben a Pesti Színházban megtartották az ősbemutatót a Magvetőnél már kétszer is megjelent a mű. Időszakos tiltás volt Csurka *Deficit*-jére, a *Májusi fagy* csak Veszprémben kerülhetett színre, 1985-ben megszakították a *Vizsgák és fegyelmik* próbáit a Vígszínházban, majd minden magyarázat nélkül mégis folytathatták a munkát. Baj támadhatott a „lányomnak mondom, menyem is értse” megoldásból is: Mészöly Miklós abszurd *Ablakmosójának* közlésébe csaknem belebukott a pécsi Jelenkor szerkesztősége.

A cenzúra ingadozott, olykor megmagyarázhatatlan módon színpadra engedett egyértelműen kritikus hangvételű darabokat, máskor pedig szinte sematikus felvetéseket buktatott el.

Törekvésem, hogy megvizsgáljam a drámaírók eszközeit a társadalomkritikai felvetések megírására, a színrevitelek mozgásterét, az igazság kimondására adódott lehetőségeket nyolctíz jelentős alkotó és kiemelkedő műveik tükrében.

Fridzsider szocializmus - a társadalmi háttér

A hatvanas évek végére bizonyos prosperitás mutatkozott a magyar társadalomban. A nehéz esztendőök után, beleszámítva a háborús időket, a Rákosi-kort, a forradalom utáni feszült légkört, az emberek azon kapták magukat, hogy valamelyest lendíthetnek anyagi helyzetükön. Ha hosszas várakozással járt is, de lehetett autót igényelni, öröklakást vásárolni, százdolláros zsebpénzzel nyugati útra lehetett menni, butikok nyíltak. Falun pedig a háztáji gazdaságok termékei vagy a szerződéses állattartások jelentették a gyarapodás útját. A pénz stabilan tartotta értékét, s az ironikus mondás, miszerint „a kereset megélhetéshez kevés, de éhenhaláshoz sok”, a hetvenes évekre már csak részben volt igaz. Luxusra persze jellemzően nem tellett. De „divat lett” a szerzés. Óriási lemaradást próbáltak behozni az emberek: a magyar polgár is szeretett volna úgy élni, mint a tőle nyugatabbra boldogulók. Ma már egészen nevetségesen hangzik, hogy például a fridsider vált az „elpolgáriasodás” jelképévé.

Az előzmények – a szematizmus korában születő értékek

Már az ötvenes években, a szematizmus idején is születtek értékes, maradandó alkotások, melyek – főként témájukat tekintve – ihletet adtak, és irányt jelöltek ki a fiatal alkotóknak. Elsősorban két író érdemes említésre méltó: Illyés Gyulát és Németh Lászlót. Szellemi harcostársak, de két merőben más emberi és írói karakter. Illyés, a rácegresi pusztán született „népfi”, aki Párizsban szerzett műveltségével és baloldaliságával olyan művészi magaslatokra jutott, ahol szinte sértetlen maradhatott mind a Horthy-rendszerben, mind pedig a Rákosi-érában vagy a Kádár-korszakban anélkül, hogy bármikor megalkuvásra kényszerült volna. Költészete és szociológiai művei révén már 1945 után elismert írónak számított.

Németh László is vidéken született, de sohasem tartozott igazán a népiekhez, jóllehet, nem is volt urbánus író; kívülálló volt. Fogorvosi praxisát hagyta ott az irodalomért, hitt az eszköztelenségben, puritán szemléletű és életvitelű ember lévén, ezt tartotta követendő példának. Noha 1945-re már ő is komoly irodalmi érdemekkel büszkélkedhetett, nem

rendelkezett diplomáciai érzékkel, és a szárszói írói konferencián tartott előadását¹ - amelyben a mély-magyarság eszméjét, és a harmadik utas magatartást hirdette - rendszeresen a szemére vetették. Németh László tehát - Illyéssel szemben - soha nem érezhette magát biztonságban.

Illyés Gyula darabjait sorra tűzte műsorára a Nemzeti Színház. A freudi elméletet kifigurázó *Lélekbúvár* az 1948/49-es évadban került színre. Négy évvel később mutatták be *Az ozorai példát*, és hamarosan elkészült a merőben más hangvételű, és később nagyobb ismertségre szert tett – drámája: a *Fáklyaláng*, melyet Benedek András, a Nemzeti Színház kiváló dramaturgia „segített” egyfelvonásosból egész estés művé².

Németh László már csaknem tíz drámával a háta mögött kötött szerződést a Nemzeti Színházzal egy új darabra. Néhány korábbi művét is elküldte a Nemzetinek, de sem a *Széchenyi*, sem az *Erzsébet nap* nem nyerte meg Major Tamásék tetszését³. 1952-ben József Attila díjat kapott, ezzel kezdett olvadni körülötte a jég. Megbízták Benedek Andrást, a színház dramaturgját, hogy rendeljen Némethől új darabot. Németh László hosszú rábeszélés után engedett; megállapodtak egy Galileiről szóló témában. Akkoriban többnyire fordításokon dolgozott, de 1953-ban jelentkezett Benedeknél, hogy jegyzeteket írt a készülő drámához. Valószínűleg sem ő, sem Benedek András nem sejtette, hogy mennyi munkával jár majd, míg a dráma eljut a színrevitelig. A *Galilei*ben Németh az igazságával sarokba szorított tudós dilemmáját írta meg, s rögtön két tűz közé szorult: a párt a rezsimre gondolt, mások pedig azt hányták a szemére, hogy ilyen zavaros időkben támad az egyházra. Az egyház nem avatkozott bele, a párt viszont annál inkább. Rengeteg javítást, újrafogalmazást kértek tőle, ezekben Benedek András és a rendező Gellért Endre is közreműködött.⁴ A darab 1956-ra készült el, a bemutatóját a Katona József Kamara Színházban tartották október 20-án. („*Drámát kétféleképp lehet írni. Vagy úgy, hogy kivágom a cselekmény legsűrűbb, legsokfelébb mutató darabját, a szívét mintegy, s abba vonom össze, ami előtte történt, s ami még történhetik... Így dolgoztak a görögök, így Racine és kortársai, vagy Ibsen a Nórá-ban. A másik, egyszerűbb: hogy a cselekményt szinte mondatokra szabdalom, mint Shakespeare a krónikáit, s mindegyik fölé írok egy jelenetet; így dolgozott Shakespeare-en kívül Schiller, a romantikusok, így írják a drámai költeményeket, a Faust-ot, Peer Gynt-öt. (...) Én általában a görögök, franciák*

¹A konferencia teljes anyaga faksimile kiadásban elérhető: Szárszó. Az 1943. évi balatonszárszói Magyar Élet-tábor előadás- és megbeszélés sorozata. Budapest, 1993. Püski

²Benedek András, Színházi műhelytitkok. Eljött Magyarország, Fáklyaláng című fejezet, Magvető, 1985.

³A Galilei előzményeiről majd a dráma születésének körülményeiről a dramaturg „munkatárs” írt: Benedek András, Színházi műhelytitkok, Vívódó lélek, Németh László, Magvető, 1985.

⁴Németh László írt erről részletesen *A Galilei együttesének* című összegzésében, amelyet a Debreceni Csokonai Színház jelentetett meg egy vékony kötetben, szerk: Tőreki Attila, 1994. Érdekesség, hogy a debreceni bemutatóra Németh Ágnesztől elkérték a szerző eredeti befejezését, mert nem akarták a Nemzetiben „megeőrszakolt” változatot színre vinni.

csapásán jártam. Egy pillanatig sem volt kétes, hogy Galilei történetében hol van a "szív", amelyet ki kell metszeni. Az csakis a pör lehetett, a darab középpontja: a főtárgyalás.”⁵ Az egyébként is feszültséggel teli légkörben hangsúlyossá válhatott a vád a diktatórikus rendszer ellen. Három nap múlva kitört Pesten a forradalom.

Új hangok, privát szféra a színpadon

A hatvanas évekre jelentősen változott a színházi helyzet. Új hangvételő, modernebb stílusú művek születtek, noha a politikai helyzet továbbra is ambivalens volt. Még sokan sínylődtek börtönben az írók közül is, mások pedig hallgatásukkal tüntettek, de a Kortárs, a pécsi Jelenkor és az 1961-ben indult Új Írás lapjain helyet kaptak az akkor induló, új tehetségek. A színházakban is ezzel párhuzamosan frissült fel az élet. Sokak számára a lassan és álságosan kialakuló konszolidáció szolgáltatott témákat; az alkotóknak el kellett dönteniük, hogy beállnak-e a sorba, vagy járják a saját útjukat. Továbbra is az egyén és a hatalom kérdése állt a középpontban, de a hangsúly a privát szférára terelődött. Családi konfliktusokon, egyéni élethelyzeteken keresztül láttatták a rendszer elnyomó, megosztó voltát, az egyén korrumpálódását.

„...A magyar kortárs dráma súlyát és jelentőségét mutatja, hogy a nyílt vagy kulisszák mögötti élesebb viták – szemben a hatvanas években 'eltanácsolt' nyugati darabokkal – ezekben az évtizedekben már inkább magyar ősbemutatók engedélyeztetésével kapcsolatban robbantak ki.”⁶

A hetvenes évek pedig már a magyar dráma virágkora. Nem csak a hazai, de külföldi színházak is rendszeresen játszották az új szerzők műveit. Vinkó József szerkesztésében jelent meg a hetvenes évek végén egy vaskos antológia kortárs szerzők darabjaival.⁷ Előszavában Vinkó úgy fogalmazott: „Közhelynek számít, hogy a magyar dráma az elmúlt évtizedekben örömteli fejlődésnek indult, s az irodalmi horizont negyed-ötödangú területéről az első

---

⁵Németh László, *A Galilei együttesének*

⁶Radnóti Zsuzsa: *A hetvenes-nyolcvanas évtized, Színház és diktatúra a XX. században*, szerk.: Lengyel György, Corvina Kiadó, 2011.

⁷A kötetben szereplő drámák: Bereményi Géza (Holmi) Csurka István (Házmestersirató) Fejes Endre (Cserepes Margit házassága) Görgey Gábor (Fejek Ferdinándnak) Gyurkovics Tibor (Magyar menyasszony) Hernádi Gyula (Szép magyar tragédia) Hubay Miklós (Tüzet viszek) Illés Endre (Névtelen levelek) Illyés Gyula (Sorsválasztók) Karinthy Ferenc (Házzsentelő) Kertész Ákos (Névnep) Kocsis István (Árva Bethlen Kata) Kornis Mihály (Halleluja) Nádas Péter (Találkozás) Örkény István (Pisti a vérzivatarban) Páskándi Géza (A diákbolondító) Spiró György (Az imposztor) Sütő András (Egy lócsizár virágvasárnapja) Szabó Magda (Az a szép fényes nap) Szakonyi Károly (Hongkongi paróka) Száraz György (Ítéletidő) Székely János (Protestánsok) Vészi Endre (Sárga telefonok) Weöres Sándor (A kétfejű fenevad). Ez a válogatás éppen csak jelzi azt a gazdagságot, amit a felsorolt szerzők megteremtettek ezekben az években.

vonalba tört. Így van ez akkor is, ha másról sem hallunk, mint a „színház válságá”-ról, „színházatlan drámaírókról”, ankétokról és vitákról, ahol színháziak, drámaírók és kritikusok egymásra mutogatnak - sokszor puszta megszokásból. Így volt ez mindig, amióta színház létezik, s nyilván így marad örökké, ameddig létezhét színház. Talán ismerik Charles Dullin, híres francia színész-rendező választát, amikor megkérdezték tőle, igaz-e, hogy a színház válságban van. „Igaz hát!- válaszolta. – Hála Istennek!”⁸

A színházak szerepe a kortárs szerzők színrevitelében, a legnépszerűbb szerzők

Az új magyar drámáknak a '60-'70-es években főként a Thália Színház, a Nemzeti, a Madách valamint a Vígszínház és a hozzá tartozó Pesti Színház adott otthont. Akadt olyan szerző, aki mindvégig egy teátrum kötelékében dolgozott, mások pedig hol ide, hol oda írtak drámát, zömében megrendelésre.

Kazimír Károly szerepe – Thália

A hatvanas évek Thália Színházában klasszikusok, nyugat-európai kortárs alkotások és új magyar művek egyaránt színre kerültek. Míg Kazimír Arisztophanészt és Shakespeare-t rendezett, ügyelt arra, hogy műsorra tűzze a „haladó szellemű” műveket: játszottak Beckettet, bemutatták Rolf Hochhut darabját és Kazimír kiemelt helyet szánt az új magyar színműveknek is.

A Tháliához köthető Fejes Endre színpadi debütálása 1963-ban. Fejes Kazimír kérésére írta színpadra a kitűnő figurákkal, drámai töltéssel teli családrégényéből a *Rozsdatemetőt*. Ez nyitotta meg az utat a később rendkívül népszerűvé vált – és már a Pesti Színházban színre vitt – zenés darabnak, a *Jó estét nyár, jó estét szerelemnek*. Fejes egy másik elbeszélését is színpadra írta: a Vonó Ignác, az I. háborúban megnyomorodott, és irodaszolgává lett kisember történetét a Nemzetinek.

A Thália Stúdiója adott otthont Örkény *Tótékjának* is (1967). „*Nekem szerencsém volt, mert Kazimír Károlynak köszönhetem, hogy egy regényemből dráma lett. És a Thália művészeinek, hogy a drámából siker.*”⁹ – nyilatkozta Örkény. Bár - mint az ősbemutató színlapján olvasható – voltak kétségei: „*Sajnos nem igaz, hogy az író mindenkinek ír. De, akik ezt a kort*

⁸Korok és kulisszák Tizenöt évad magyar drámái, szerk.: Vinkó József, 1985. Magvető

⁹Lelkes Éva, Film Színház Muzsika, 1967. március 21. in Párbeszéd a groteszkről. Beszélgetés Örkény Istvánnal, szerk.: Radnóti Zsuzsa, 1981. Magvető

velem végigélték, azokkal még sokáig közös a jelrendszerem. Hogy a később jövők mennyit értenek majd belőle, nem tudom.”¹⁰ A Tóték groteszk hangvétele egészen új szint vitt az akkori színházi stílusba, és több mint ötven év elteltével, biztonsággal állíthatjuk, hogy Örkény maradandót alkotott, noha akkor úgy tűnt, húsbavágó szatírája az akkori társadalmi rendszer különös görbe tükré. Örkény későbbi, fővárosi bemutatóinak viszont már a Pesti Színház adott otthont.

Ugyancsak a Tháliában kerültek színre Görgey Gábor abszurdjai: a *Hírnök jó* (1964) a *Népfürdő* (1967). A *Komámasszony, hol a stukker* (1968) műfaja miatt tűnt ki: az akkor már egyre népszerűbb magyar abszurd egyik meghatározó darabja lett. A Görgey-darabok a félelem, a minden időkből jelenlévő szorongás természetrajzát adják.

A Nemzeti Színház

Szakonyi Károly bemutatkozása a Nemzetihez – és főként a színház meghatározó dramaturgjához: Benedek Andráshoz - köthető. „Hét évvel az '56-os események után lassan enyhül a bilincsek szorítása, mintha mozdulnának, távolodnának a falak.”¹¹ 1963. december 13.-án, az Ódry Színpadon, a Nemzeti Színház ideiglenes kamaraszínházában mutatták be az *Életem, Zsóka!* –t. A darab úgy veti fel az értelmiség felelősségének kérdését, a politikai kompromisszumok, elvtelenségek problematikáját, hogy nem politizál direkt módon, és az egyén legszűkebb, privát közegére vetíti a sokakat foglalkoztató társadalmi dilemmát. Jól mutatja a kultúrpolitikai rendszer visszasságait, hogy néhány héttel a bemutató előtt be akarták tiltani az előadást. Marton Endre, a színház egyik főrendezője közölte a szerzővel és a csapattal, hogy fel kell függeszteni a munkát. „*Mi a baj? Mi nem tetszik odafönn?! – Az öngyilkosság – mondta Marton. (...) Egy minisztériumi főtisztviselő, egy funkci nem lehet öngyilkos.*”¹² Azt ajánlották a szerzőnek, hogy a bemutatás érdekében változtassa szívinfarktussá az öngyilkosságot, amit nem tett meg. Az együttes kiállt a darabért, a színházban is nagy volt a felzúdulás, így aztán néhány nap múlva folytatni lehetett a próbákat. Az előadás később átkerült a Katona József Kamaraszínházba.

Mint már említettem, a Nemzetihez kötődött Németh László, Illyés Gyula, a később a magyar drámaírás doyenjévé vált Hubay Miklós is itt debütált, de ha a pártvezetés valamilyen sematikus művet akart színpadra vitetni, akkor legtöbbször az is itt kapott helyet. Marton

¹⁰A Tóték színlapja, Thália Színház, 1976. online elérhető:

a letöltés dátuma: 2019.03.23.

¹¹ Szembesítés harminchat év után, Földes Anna, Kritikai Lapok, 2000.

¹²Szakonyi Károly: Függöny fel!... Színházi töredékek. Tekintet 2015/ 3-as szám (május-június)

Endre például kénytelen volt az MSZMP kongresszusának tiszteletére Dobozy-darabot rendezni.

Madách Színház

Sarkadi Imre drámáinak a Madách Színház adott otthont. Itt került színre 1961-ben – alig több mint egy hónappal az író tragikus halála után - az *Elveszett paradicsom*, majd hat évvel később itt mutatták be a társadalmi elidegenedés saját hangvételű drámáját: az *Oszlopos Simeont* is. Utóbbi - Gábor Miklós főszereplésével - csak alig száz főt befogadó stúdió előadasként kerülhetett színre, az alkalomra – a kultúrpolitikai vezetés nyomására - még plakátot sem készíttethetett a Madách Színház.

A Madách Színházban debütált Gyurkovics Tibor is 1969-ben *Estére meghalsz* című darabjával; később viszont zömében a Pesti Színházban kerültek színre a drámái. Kapás Dezső ráérezett Gyurkovics különös stílusára, és rendre ő állította színre az új műveit. Expresszív, mozaikos szerkezetű, nagy hatású jeleneteket egymásra halmozó színműveket írt, groteszk hangvétellel. Egyik legfőbb írói erénye, hogy – különös humora mellett - kitűnő figurákat teremtett.

Szakonyi, második darabjával a Madách Színházban jelentkezett, az *Ördöghegy* (1968) Lengyel György rendezésében került színre, az 56 utáni konszolidációban megmutatkozó életfelfogások ütköztetéséről szólt, két, különböző temperamentumú barát különös történetében.

A Vígszínház és a Pesti Színház

A Víg érdeklődve figyelte az induló tehetségeket, és előszeretettel rendelt drámákat magyar alkotóktól. Sokakat sikerült elcsábítania: a Víg megrendelésére született Szakonyi Károly abszurd komédiája, az *Adáshiba*, amelyet 1970-ben Várkonyi Zoltán állított színpadra.

Örkény szolnoki bemutatója után rövidesen a Pestibe került a *Macskajáték*, és az egyperceséből írt szatírját, a *Pisti a vérzivatarbant* már ott mutatták be. Az állami cenzúrával persze továbbra is voltak küzdelmek: a kultúrpolitika korifeusai kifogásolták a mű tartalmát és ironikus hangvételét, úgy érezték nem méltó a háború témájához. Noha Örkénynél ez az irónia mély emberséggel társult. „Egy nemzet akkor lesz felnőtt, amikor már magamagán is megtanul mosolyogni, még azon is, ami egykor sírnivalónak és rettenetesnek

látszott(...) ahogy a darabomban nevetünk ártatlan emberek legyilkolásán, az 56-os puskaropogáson vagy azon, hogy Pistit, a vétketlent, a többi Pisti kötél általi halálra ítéli...”¹³ 1979-ben mégis engedélyezték a bemutatót, ez volt Várkonyi utolsó színházi rendezése.

Ugyancsak itt kerültek színpadra a hetvenes-nyolcvanas évek egyik legnépszerűbb drámaírójának színművei. Csurka István 1962-ben írta *Ki lesz a bálánya* című drámáját, az értelmiség kiábrándulásának cinizmussal átszőtt ábrázolása, természetesen (?) - nem kerülhetett színre, így 1964-ben a *Színhőssel* debütált, a vígjáték azonban mindössze 36 előadást élt meg, az 1978-as *Házmestersirató* ellenben komoly sikert aratott. Közben sorra születtek az '56 utáni céltalanság, az értelmiség tehetetlenségének bemutatására szolgáló darabok, köztük például a *Deficit* (1970), amelyet nem engedtek bemutatni, de a *Döglött aknák* (1971) színpadra kerülhetett.

Természetesen a vidéki színházak is mutattak be kortárs drámákat. Örkény *Macskajátéka* Szolnokon került színre, Szakonyi *Hongkongi parókáját* Miskolcon mutatták be, ám ezekre rögtön lecsaptak a fővárosi teátrumok, és néhány hónapon belül már meg is tartották a budapesti bemutatót.

Erdélyi szerzők

Sütő András a kezdeti novellák után már 1950-ben kiadta Hajdú Zoltánnal közösen írt első drámáját, a *Mezítábas menyasszonyt*. Majd az ötvenes évek végétől sorra születtek darabjai; a kisebbségi lét, a hatalom és egyén helyzete, örökérvényű erkölcsi dilemmák, olykor történelmi drámák köntösébe bújtatva. *A lócsiszár virágvasárnapja* és a '70-es évek második felében született triptichon: a *Csillag a máglyán*, a *Káin és Ábel* és *A szuzai menyegző* (melynek első darabját Zsámbéki Gábor rendezte Kaposváron) tartoznak az általam tárgyalt időszakba, bár a komoly politikai paradigmaváltást is eredményező *Advent a Hargitán* (1986) és a román-magyar ellentéteket direkt módon ábrázoló *Álomkommandó* (1987) is elengedhetetlen az életmű társadalomkritikai attitűdjének ábrázolásához.

Ez utóbbi darab Gyulán debütált, akárcsak Székely János *Caligula helytartója* című drámája kilenc évvel korábban (1978). A darab történelmi szituációba helyezi a nyilván Erdélyben is

---

¹³Tv Színházi Album, 1979. január 16. in fordítás in Párbeszéd a groteszkról. Beszélgetés Örkény Istvánnal, szerk.: Radnóti Zsuzsa, 1981. Magvető, 198. oldal

húsbavágó kérdést: mennyit ér az egyén élete, boldogulása; kockára teheti-e egy közösség létét, fennmaradását a hatalomhoz lojális viselkedésével.

Páskándi Géza Magyarországra áttelepülése előtti drámaírói korszakában abszurd darabokat, jeleneteket írt, ezekben, a műfaj álcájában a diktatúra kegyetlenségét illetve ostobaságát pellengérezte ki. Magyarországon a *Vendégség* c. drámájával mutatkozott be a Pesti Színházban, a Várkonyi-rendezte mű az elvet, hitvallás megtörni akaró hatalom manipulációinak rajza, a besúgásra alapozó rendszer kíméletlen kritikája. Más darabjaiban is (például *Tornyot választok*) a hit, a meggyőzés megőrzéséről szól akár a legkegyetlenebb hatalommal szemben is, már nem csak abszurd formában, hanem gyakorta történelmi személyiségek sorsának ábrázolásában.

A kortárs magyar drámák általában felelősséggel szóltak a közélet, a társadalom politikai, szociális, morális állapotáról. Az általam tanulmányozásra szánt időben írt és bemutatott színdarabokban azt szeretném kutatni, hogy ki hogyan, milyen mélységben látott bele korának problémáiba, mit vett észre az elidegenedés vagy éppenséggel a túlélés módozataiból, miként mutatkozik meg a társadalom kritikája a fenn nevezett drámaírók munkásságában.

2020. március 16.

Szegi Szei János